

Lapin liitolle ja Lapin Ely-keskukselle

Asia: Lausuntopyyntö Lapin ilmasto- ja energiastrategiasta

Pelkosenniemen kunnan lausunto

Strategian yleistavoitteet

Miltä strategian tausta ja tavoitteet vaikuttavat?

Kokonaisuudessaan strategialuonnosta voi pitää kattavana ja suhteessa hankkeen toteutusaikaan laajana työnä.

Miltä strategian seuranta- ja arviointiprosessi vaikuttavat?

Arviointiprosessissa esitetty jatkohanke ilmastonmuutokseen sopeutumisen seurannan ja maakunnallisten indikaattoreiden kehittämiseksi on kannatettava. Indikaattoreiden suunnittelua tulisi tehdä niin, että systeemin eri tasot tulevat huomioituksi ja ne olisivat relevantteja myös paikallistason toimijoille.

Lisäksi tulisi arvioida, miten ilmasto- ja energiastrategian tavoitteet ja toimet käsitellään Lappi-sopimuksen toteutumisen arvioinnissa.

Vapaa sana, muut huomiot strategian yleisestä johdannosta.

Ilmastonmuutoksen hillintäsuunnitelma

Miltä ilmastonmuutoksen hillintäsuunnitelman kokonaisuus vaikuttaa?

Luvut 1–3: Mitä huomioita herää suunnitelman taustatiedoista ja tavoitteista?

Hillintäsuunnitelma on vakuuttava. Sen uskottavuutta vahvistaa alussa esiin tuodut tiedot matkailun ja siihen liittyvän lentoliikenteen aiheuttamista päästöistä sekä se, että päästöjä on edes yritetty arvioida, sekä selostettu juuri näiden päästöjen arviointiin liittyvät haasteet. Matkailuelinkeino on erittäin tärkeää, mutta sen vastuullinen kehittäminen edellyttää myös vaikeasti mitattavien päästöjen arviointia ja läpinäkyvyyttä.

Ohjelmassa korostetaan kompensatiota monessa kohtaa keinona korvata ympäristön käyttöön liittyvät haitat. Ohjelmassa olisi myös hyvä todeta, että kompensation pitäisi olla aina viimesijainen keino, ja lähtökohtaisesti ihmistoiminnan tulisi välttää ympäristöön kohdistuvaa haittaa.

Ohjelmassa olisi hyvä arvioida, miten hiilinieluja voidaan kasvattaa ja miten metsien arvioidaan kasvavan jatkossa. Metsätaloudessa ja Lapin metsissä ns. etämetsänomistajia huomattava määrä: miten heidän kaukanakin tekemät päätöksensä vaikuttavat paikalliseen luontoon?

Lappiin kaivataan lisää maataloutta jo huoltovarmuuttakin ajatellen. Maataloutta on vähän ja sen päästöt suhteutettuna Suomen sisäisesti ovat vähäiset. Myös vastuullisen matkailun kehittymisen kannalta on haasteellista, että vain noin 10% Lapissa kulutetusta ruoasta tuotetaan Lapissa. Tarvitaan paikallista tuotannon ja jalostusasteen nousua sekä tätä tukevaa TKI-toimintaa.

Luvut 4–5: Miten kommentoisit päästötietoja ja skenaarioita?

ei lausuttavaa

Luku 6: Miltä suunnitelman toimenpiteet vaikuttavat?

On hyvä, että ohjelmassa on tuotu esille kaasuautojen tankkauspisteiden tarve. Tämä vahvistaa kehityspolkua biokaasuntuotannolle.

Luku 7: Mitä huomioita herää suunnitelman seurannasta ja toimeenpanosta?

ei lausuttavaa

Vapaa sana, muut huomiot hillintäsuunnitelmasta?

Ilmastomuutokseen sopeutumissuunnitelma

Luku 1: Suunnitelman tavoitteet, miltä sopeutumissuunnitelman tavoitteet vaikuttavat?

Yleisesti sopeutumissuunnitelma on hyvä, ellei erinomainen esitys. Se on monipuolinen ja siinä eri vaihtoehtoja on puntaroitu. Eri toimialojen ja toimintojen keskinäisriippuvuutta tulisi vielä pohtia ja korostaa, sillä sopeutumisessa ei ole kyse vain yhden toimialan tai yhden kasvilajin sopeutumisesta, vaan systeemisestä kokonaisuudesta. Ohjelmaa voisi kirjoittaa myös jossain paikoin rohkeammin, ilman ehdollisia muotoiluja siitä, mitä voitaisiin tehdä.

Huomioiden ilmastomuutoksen vaikutukset Lappiin, maakunnan tulisi ottaa edunvalvonnalliseksi asiaksi se, millaisia haasteita ja kustannusvaikutuksia

ilmastonmuutokseen sopeutuminen tuo pohjoiselle ja arktiselle alueelle verrattuna muuhun Suomeen.

Luku 2: Ilmastonmuutos Lapissa, onko kuvattu riittävällä tavalla?

ei lausuttavaa

Luku 3: Ilmastoriskit, onko relevantit haavoittuvuudet ja altistumiset tunnistettu?

Ohjelmassa kuvatut riskit vastaavat sitä käsitystä, minkä Pelkosenniemen kunta on saanut omassa Kestävän kasvun ohjelma -hankkeessaan.

Luku 4: Sektorikohtainen tarkastelu, miltä tarkastelun prosessi vaikuttaa, ovatko tunnistetut ilmastoriskit ja sopeutumisen toimenpiteet relevantteja, onko sektoreissa puutteita? Voit kommentoida yhtä tai useampaa sektoria tähän.

Myös sopeutumisen kannalta olisi hyvä tiedostaa, että Lapin metsien omistajuus ei ole Lapissa, vaan päätöksenteko esim. hakkuista voidaan tehdä hyvin kaukana. Toiseksi säätiöiden ja sijoittajien määrä metsänomistajina kasvaa kansallisestikin.

Ammattikalastus: "Toimenpiteiden taloudelliset vaikutukset: Vesistöjen laadun parantuessa esimerkiksi kiinteistöjen arvo vesistöjen tuntumassa voi nousta. Kalastuksen kannattavuuden turvaaminen lisää yrittäjyyden mahdollisuuksia harvaan asutuilla alueilla. Vaatimukset kalateiden rakentamiselle tai vaellusesteiden poistamiselle voivat aiheuttaa merkittäviä kustannuksia esimerkiksi vesivoimaa tuottaville energiayhtiöille. Ennallistamistoimenpiteet voivat lisätä alueilla toimeliaisuutta ja tarjota työtä esimerkiksi paikallisille koneyrityksille." – Pelkosenniemen kunnan näkemys on, että kalateiden rakentamista ja vesistöjen laadun parantamista tulee arvioida monipuolisesti, kuten ohjelmassa on tehty, sillä toimenpiteillä on todennäköisesti laajoja ihmisten ja ympäristön elinvoimaan liittyviä myönteisiä vaikutuksia. Pelkän taloudellisen taakan korostaminen ei vastaisi kuntien eikä ympäristön tarpeita.

Haavoittuvuuteen voisi lisätä myös vanhan rakennuskannan, jota Lapin alueelta löytyy. Tulisi pohtia, miten rakennukset kestävät ilmastonmuutoksen tuomat haitat, entä kuinka paljon korjaukset tai päivitykset kustantavat ja onko kaikilla siihen mahdollisuuksia (oikeudenmukaisuus ja vastuu). Lisäksi vanhojen rakennusten säilyminen edellyttää, että Lapissa on kasvamassa vanhoja metsiä, jossa kasvaa ns. varaosia vanhojen rakennusten korjaamiseen tulevien vuosikymmenien tarpeisiin.

On hyvä, että pelastustoimi ja alan haasteet ilmastonmuutoksen tuomissa säänääri-ilmiöissä nostetaan esille. Tämän tulisi olla myös lappilainen edunvalvontakysymys (hyvinvointialueen taakka matkailun ja ilmastonmuutoksen kiihtyessä).

Luku 5: Toimeenpano ja seuranta, miltä suunnitelman toimeenpano ja seuranta vaikuttavat?

ei lausuttavaa

Energiastrategia

Miltä energiastrategian kokonaisuus vaikuttaa?

ei lausuttavaa

Luku 2: Energiajärjestelmän nykytila, onko nykytilaa kuvattu riittävällä tavalla?

ei lausuttavaa

Luku 3: Energiajärjestelmän kehityskuvat, miltä kehityskuvat vaikuttavat?

ei lausuttavaa

Luku 4: Energiajärjestelmän kehittämisen visio ja periaatteet, mitä huomioita nousee esiin visiosta ja periaatteista?

Tulisi vielä kriittisesti arvioida, ovatko tavoitteet riittävät ja riittävän napakat suhteessa päästövähennystavoitteisiin.

Kuntasektori näkyy vain vähän energiastrategiassa. Kuitenkin kuntien VOS:t ja kiinteistöverouudistus voivat olla uhka kuntien intressille kaavoittaa uusiutuvan energian alueita tai tehdä merkittäviä puhtaaseen energiaan liittyviä investointeja.

Luku 5 ja 6: Toimenpiteet ja seuranta, miten kommentoit energiastrategian toimia ja seurantaa?

Huomiota tulisi kiinnittää siihen, mitkä ovat pienten kuntien ja kuntien luottamushenkilöiden mahdollisuus kehittää osaamistaan ja ottaa selvää uusiutuvan energian edistämisestä, kun kunnat kuitenkin ovat olennaisessa roolissa alueelleen sijoittuvissa uusiutuvaa energiaa edistävässä kaavahankkeissa. Tähän tarvitaan tukea ja aikaa.

Investointikarttojen silmäily herättää huolen Lapin sisäisen koheesion varmistamisesta, sillä Itä-Lappi ja etenkin rajaseutu ovat epätasa-arvoisessa asemassa energiateollisuuden hankkeissa.

Vapaa sana, muut huomiot energiastrategiasta?

Viestintä- ja osallisuussuunnitelma

Luvut 1 ja 4: Miltä viestintä- ja osallisuussuunnitelman tavoitteet vaikuttavat?
Luku 2: Miltä osallisuussuunnitelma ja sen toimenpide-ehdotukset vaikuttavat?
Luku 3: Miltä viestintäsuunnitelma ja sen toimenpide-ehdotukset vaikuttavat?
Vapaa sana, muut huomiot Viestintä- ja osallisuussuunnitelmasta.

Kokonaisuudessaan viestintä- ja osallisuussuunnitelma on tasapainoinen ja hyvin pohdittu.